

Ομιλία Νίκου Χουντή στο Συνέδριο του MAXΩME

«Η κρίση της ONE-ΕΕ και η νέα αφήγηση των κυρίαρχων ελίτ»

Αγαπητοί φίλοι και φίλες,

Αγαπητοί σ/σ,

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την οργανωτική επιτροπή και το MAXΩME για την πρόσκληση σε αυτό το πολύ ενδιαφέρον Συνέδριο για τις *«Προϋποθέσεις Υπέρβασης της Λιτότητας και της Επιτροπείας»*.

Θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό στην παρούσα συγκυρία, εκτός από το να κρατάμε ζωντανή τη φλόγα του αγώνα και των κινημάτων, να συζητάμε, να αναλύουμε με νηφαλιότητα και κριτική ματιά την πολιτική κατάσταση σε Ελλάδα, Ευρώπη και Παγκοσμίως, και να βγάζουμε τα κατάλληλα συμπεράσματα.

Η εισήγησή μου αφορά την κρίση της ONE-ΕΕ και τη νέα αφήγηση των κυρίαρχων ελίτ, ιδιαίτερα μέσα από το πρίσμα των πρόσφατων προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Εμβάθυνση της ONE και του Ευρώ».

Θα ξεκινήσω κάνοντας κάποιες σύντομες εισαγωγικές παρατηρήσεις για τη δομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ONE και θα προχωρήσω στην ανάλυση των προτάσεων της Κομισιόν για την Εμβάθυνση της ONE.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το κοινό νόμισμα

Μετά από 7 χρόνια εφαρμογής μνημονιακών πολιτικών στην Ελλάδα και στην υπόλοιπη Ευρώπη, έχει πλέον καταρρεύσει ο μύθος του «ευρωπαϊκού ονείρου», της «ενιαίας ευρωπαϊκής οικογένειας», που μόνη αυτή μπορεί να εγγυηθεί τη σταθερότητα, την ειρήνη και την ευημερία στους λαούς της Ευρώπης.

Η οικονομική κρίση της περιόδου 2008-2012 απέδειξε, ακόμα και στους πιο δύσπιστους, ότι όχι μόνο η ΕΕ δεν μπορεί να προσφέρει τη στοιχειώδη οικονομική ευημερία που θα επιτρέπει στους ευρωπαίους να ικανοποιούν τις βασικές τους ανάγκες, για τροφή, στέγαση, θέρμανση, εκπαίδευση, αλλά ούτε να αμβλύνει τις εθνικές αντιπαραθέσεις που η οικονομική κρίση, τα αντικρουόμενα εθνικά και ταξικά συμφέροντα γέννησαν και αναπαράγουν.

Για την Αριστερά που δεν αποδέχτηκε ποτέ την υπερβολική αισιοδοξία του ευρωπαϊσμού, η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι θεσμοί της δεν αποτελούσαν μια προσπάθεια υπέρβασης των εθνικών διαχωρισμών ή μια πρωτοβουλία που θα δημιουργούσε έναν νέο, ευρωπαϊκό, λαό με τις αντίστοιχες πολιτικές, οικονομικές και δικαστικές δομές.

Για την Αριστερά και ιδιαίτερα για τη ριζοσπαστική Αριστερά που έχει μάθει να ερμηνεύει την πραγματικότητα μέσα από τη βάση της ταξικής πάλης, η ΕΕ, η ΟΝΕ, η ΕΚΤ, το Δικαστήριο της ΕΕ, αποτελούν υπερεθνικούς θεσμούς που στόχο έχουν, σε τελική ανάλυση, την εφαρμογή μίας και μοναδικής πολιτικής, ενός συγκεκριμένου δόγματος που έχει κυριαρχήσει στην παγκόσμια σκηνή τις τελευταίες δεκαετίες: του νεοφιλελευθερισμού.

Το νεοφιλελεύθερο δόγμα δεν επιβάλει μόνο μια συγκεκριμένη οικονομική συνταγή που περιορίζει τα δικαιώματα και τον μισθό των εργαζομένων, υποβαθμίζει το κοινωνικό κράτος, ιδιωτικοποιεί κάθε παρουσία του δημοσίου στην οικονομία και απελευθερώνει τις κινήσεις κεφαλαίου και τις δυνατότητες της «επιχειρηματικότητας». Επιπρόσθετα, επιβάλει μια αυστηρότητα και μια πειθαρχία στον τρόπο άσκησης της πολιτικής, στην απονομή δικαιοσύνης, στις πολιτικές διαδικασίες και τελικά στην ίδια την κοινωνία μέσω της καταστολής, πάντα στο όνομα ενός «κινδύνου».

- ✓ Στο όνομα της πτώχευσης της χώρας επιβάλλονται μνημόνια κοινωνικής καταστροφής.
- ✓ Στο όνομα των επιτοκίων δανεισμού επιβάλλονται προϋπολογισμοί λιτότητας.
- ✓ Στο όνομα της δημοσιονομικής πειθαρχίας αυστηροποιούνται οι κοινοβουλευτικές διαδικασίες έγκρισης των προϋπολογισμών.
- ✓ Στο όνομα του κινδύνου της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών η λαϊκή κατοικία εκ-πλειστηριάζεται.
- ✓ Στο όνομα της απώλειας ανταγωνιστικότητας μειώνονται οι μισθοί.
- ✓ Στο όνομα του κλεισίματος μιας επιχείρησης προωθούνται ελαστικές μορφές εργασίας.
- ✓ Στο όνομα της απογοήτευσης των διεθνών επενδυτών καταληστεύεται ο δημόσιος πλούτος, καταργούνται διατάξεις προστασίας του περιβάλλοντος.

Η απάντηση των κυρίαρχων ελίτ στην κρίση

Το 2008-09 μέσω του χρηματοπιστωτικού τομέα και στη συνέχεια το 2010-12 μέσω του δημόσιου τομέα και του κρατικού χρέους, το ευρωπαϊκό οικοδόμημα πέρασε μια από τις πιο σοβαρές κρίσεις του. Μια κρίση που ξεκινούσε από τον οικονομικό τομέα σε κάθε κράτος μέλος, έγινε πανευρωπαϊκή και στη συνέχεια εκδηλώθηκε ως πολιτική κρίση.

Οι ευρωπαϊκές αστικές τάξεις, οι κυρίαρχες ελίτ, οι εθνικές κυβερνήσεις, ήρθαν σε σφοδρή σύγκρουση για τον τρόπο διαχείρισης αυτών των πολλαπλών κρίσεων, καθώς επίσης, για τη θέση κάθε μια χώρας και κάθε κεφαλαίου ξεχωριστά στον καταμερισμό εξουσίας της επόμενης μέρας. Μεγάλος νικητής αυτής της σύγκρουσης ήταν η Γερμανία, που έχει καταφέρει, όχι μόνο να κυριαρχήσει οικονομικά, αλλά και πολιτικά, αφού τα ενοποιητικά βήματα που πραγματοποιούνται γίνονται καθ' εικόνα και ομοίωση του γερμανικού ομόσπονδου πολιτικού μοντέλου.

Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο η νομισματική πολιτική στην ΕΕ (όπως και στη Γερμανία) ασκείται απολύτως τεχνοκρατικά, χωρίς καμία πολιτική παρέμβαση, υπηρετώντας το μονεταριστικό μοντέλο του χαμηλού πληθωρισμού και της πλήρους θεσμικής αυτονομίας της Κεντρικής Τράπεζας. Επομένως, τα επιτόκια, η συναλλαγματική ισοτιμία και η παρεχόμενη ρευστότητα ρυθμίζονται ενιαία από την ΕΚΤ, ανεξάρτητα από τις ανάγκες κάθε χώρας ή από τη θέση κάθε οικονομίας στον οικονομικό κύκλο.

Επίσης, ανεξαρτητοποιείται και ισχυροποιείται ακόμα περισσότερο ο τραπεζικός κλάδος, αφού μέσω της Τραπεζικής Ένωσης, επιβάλλεται ένα ιδιότυπο και έντονα ανταγωνιστικό μοντέλο όπου οι ισχυροί τραπεζικοί όμιλοι είναι οι μόνοι που μπορούν να επιβιώσουν. Στο όνομα των αυστηρών ρυθμιστικών κανόνων και της αντιμετώπισης των κόκκινων δανείων και με όπλο τις νέες υπερεξουσίες της ΕΚΤ, βλέπουμε τάσεις συγκεντροποίησης του τραπεζικού κλάδου με τελικούς χαμένους τους εργαζόμενους και τους δανειολήπτες που έρχονται να πληρώσουν το τίμημα των λεγόμενων «αναδιαρθρώσεων», είτε μέσω των πλειστηριασμών και των υψηλών επιτοκίων και χρεώσεων, είτε μέσω των εθελούσιων εξόδων και των μειώσεων των μισθών.

Από την άλλη, κάθε δυνατότητα μιας κυβέρνησης να αποκτήσει, μέσω μιας κρατικής τράπεζας, ένα όπλο οικονομικής πολιτικής, απαγορεύεται στο όνομα της «στρέβλωσης του ανταγωνισμού» και της «σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος».

Στην οικονομική πολιτική, κάθε κράτος μέλος, όπως και κάθε γερμανικό κρατίδιο, κινείται σε ένα πολύ περιορισμένο θεσμικό πλαίσιο, όπου εφαρμόζεται μία και μόνο πολιτική: ο νεοφιλελευθερισμός. Δεν μπορεί επομένως μια χώρα να αποφασίσει, με δημοκρατικό τρόπο, την αύξηση των μισθών, εφόσον αυτή απειλεί τη σταθερότητα των τιμών, δεν μπορεί να ενισχύσει τα δικαιώματα των εργαζομένων, εφόσον αυτό απειλεί την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, δεν μπορεί να αυστηροποιήσει το περιβαλλοντικό πλαίσιο, αφού έτσι απειλούνται οι επενδύσεις.

Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και η δημοσιονομική πολιτική, που με την Οικονομική Διακυβέρνηση, έχει σχεδόν εκχωρηθεί στην Κομισιόν και τους ισχυρούς παίκτες του Eurogroup. Κάθε προϋπολογισμός ενός κράτους μέλους θα πρέπει να εγκρίνεται από τους

τεχνοκράτες της Κομισιόν και του Συμβουλίου και ύστερα να ψηφίζεται από τα εθνικά κοινοβούλια. Σε περίπτωση ενός απείθαρχου μέλους που «επαναστατεί» και ασκεί το συνταγματικό και θεμελιώδες δικαίωμα να ψηφίσει τον προϋπολογισμό που θεωρεί ότι ικανοποιεί τις λαϊκές ανάγκες καλύτερα, τότε έρχονται οι ποινές από τους «επόπτες», ποινές που κυμαίνονται από την χρηματική ποινή μέχρι την παύση πληρωμών από τον κοινοτικό προϋπολογισμό.

Στον κοινωνικό τομέα που τόσο έχει πληγεί τα χρόνια της κρίσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση προτάσσει την ισότητα των ευκαιριών και την ελαστικοποίηση της εργασίας ως όπλο για τη μείωση της ανεργίας, υποβαθμίζοντας ταυτόχρονα τη δύναμη των συλλογικών συμβάσεων και διαπραγματεύσεων, τη θέση του εργαζομένου στην παραγωγή και προφανώς τους μισθούς, στο όνομα της ανταγωνιστικότητας και της ευελιξίας.

Τέλος, ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας, ο ESM, λειτουργεί ως ένα ευρωπαϊκό ΔΝΤ που δανείζει και τιμωρεί όποια χώρα αποτύχει να ικανοποιήσει τις ορέξεις των διεθνών αγορών. Και αυτή η τιμωρία δεν είναι σύντομη, όπως θέλει να μας πείσει η κυβέρνηση που επικαλείται συνέχεια το επιχείρημα της «καθαρής εξόδου από το Μνημόνιο». Τόσο νομικά, δηλαδή, σύμφωνα με το γράμμα των κανόνων, όσο και οικονομικά, η χώρα μας δεν βγαίνει από τα Μνημόνια το 2018, αφού:

- α) θα υπάρξει αυστηρή εποπτεία με βάση τους κανόνες που ισχύουν για κάθε χώρα μέλος της ΕΕ και της Ευρωζώνης.
- β) επιπρόσθετα αυτής της εποπτείας, ο Κανονισμός 472/2013 προβλέπει έξτρα εποπτεία για χώρες που εφάρμοσαν Μνημόνια, μέχρι να ξεπληρώσουν το 75% των δανείων τους.

γ) επιπλέον και αυτής της εποπτείας, η ελληνική κυβέρνηση έχει δεσμευτεί για υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα στο 3.5% μέχρι το 2022.

δ) επιπλέον ακόμα και αυτής της εποπτείας, ο ΣΥΡΙΖΑ έχει προ-νομοθετήσει μέτρα, όπως το αφορολόγητο και τις περικοπές των συντάξεων, με εφαρμογή το 2019.

Επομένως, αποτελεί χυδαίο ψέμα από την πλευρά της κυβέρνησης να υποστηρίζει, υπό οποιαδήποτε έννοια, ότι το Μνημόνιο, με ό,τι συνεπάγεται αυτό, νομικές δεσμεύσεις, εποπτεία, οικονομικά και διαρθρωτικά μέτρα, έχει οριστικά τελειώσει το 2018.

Επιστρέφοντας στα προηγούμενα, η αusterοποίηση αυτού του μοντέλου είναι η απάντηση των κυρίαρχων ελίτ στην πολύπλευρη κρίση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ΟΝΕ. Αusterοποίηση που ξεκίνησε το 2011 μέσω του νομοθετικού πακέτου της Οικονομικής Διακυβέρνησης και συνεχίζεται σήμερα μέσα από τις προτάσεις της Κομισιόν για την Εμβάθυνση της ΟΝΕ.

Αυτές οι προτάσεις προβλέπουν, μεταξύ άλλων:

- την ίδρυση ενός *Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου*
- την ενσωμάτωση στο ευρωπαϊκό δίκαιο του Δημοσιονομικού Συμφώνου
- προτάσεις για νέα χρηματοδοτικά εργαλεία για τη σταθεροποίηση της ΟΝΕ
- την ενδυνάμωση του Προγράμματος Υποστήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (σημ. Ράιχενμπαχ)
- Ευρωπαίος Υπουργός Οικονομικών

Βλέπουμε, επομένως, μια θεσμική σκλήρυνση της διακυβέρνησης του Ευρώ, με έναν Υπουργό Οικονομικών που θα επιβάλει λιτότητα σε όλα τα κράτη, με ενδυνάμωση του ESM και με περισσότερες εξουσίες της Κομισιόν να εφαρμόζει «διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις» εις βάρος των δυνάμεων της εργασίας.

Η ενίσχυση και αυστηροποίηση του πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν σταματάει στον οικονομικό τομέα. Με αφορμή το Brexit οι ηγέτες της ΕΕ πήραν πρωτοβουλίες για μεγαλύτερη συνεργασία και συντονισμό στην εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας και άμυνας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η ίδρυση μιας Μόνιμης Αμυντικής Συνεργασίας, της PESCO, που αποτελεί τον πρόδρομο θεσμό ενός μελλοντικού Ευρωστρατού, αλλά και η δήλωση του Προέδρου της Κομισιόν, Γιούνκερ, που σημείωσε πρόσφατα ότι ο προϋπολογισμός για τις αμυντικές δαπάνες, τόσο των κρατών-μελών, όσο και του ευρωπαϊκού, θα πρέπει να ενισχυθεί.

Επίλογος

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι θεσμοί της δεν μπορούν να εγγυηθούν στους λαούς της Ευρώπης ένα μέλλον ευημερίας, ειρήνης και σταθερότητας. Οι αντιθέσεις εντός της ΕΕ, με τους φτωχούς να γίνονται φτωχότεροι και οι ισχυροί ισχυρότεροι θα μεγεθύνονται συνεχώς. Η δημοκρατία θα υποβαθμίζεται και οι εργαζόμενοι θα βλέπουν τα δικαιώματα και τα εισοδήματά τους να μειώνονται συνεχώς.

Για μας υπάρχει μια εναλλακτική λύση. Η λύση της εξόδου από την ΟΝΕ/ΕΕ της Ελλάδας και η ανάληψη πρωτοβουλιών για μια εναλλακτική διακρατική συνεργασία στη βάση της αλληλεγγύης, της ισοτιμίας, της εθνικής ανεξαρτησίας και της βιώσιμης ανάπτυξης των λαών.

Οι τρόποι με τους οποίους θα καταφέρει η Αριστερά να χτίσει μια νέα προοδευτική και ριζοσπαστική κοινωνική και πολιτική πλειοψηφία που θα οδηγήσει στις απαιτούμενες ρήξεις είναι ένα ερώτημα που το απαντάμε καθημερινά, με την πολιτική μας δράση, τις κινηματικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουμε.